

19.12.2019

До ефективної системи охорони інтелектуальної власності в Україні

16 грудня 2019 року відбулися парламентські слухання «Побудова ефективної системи охорони інтелектуальної власності в Україні». На парламентських слуханнях виступили представники Національної академії наук України ([Національна академія наук України](#)).

Основні питання були присвячені прийняттю Національної стратегії розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні на період 2020–2025 роки; змінам в державному управлінні системи охорони прав інтелектуальної власності та утворенню Національного органу інтелектуальної власності; прискоренню оновлення законодавства України відповідно до положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, підвищенню рівня захисту прав інтелектуальної власності.

Детальніше можна ознайомитися:

[– на сайті ВРУ;](#)

[– подивитися відеозапис;](#)

[– ознайомитися зі стенограмою.](#)

Парламентські слухання відбулися під головуванням першого заступника *Голови Верховної Ради України Руслана Стефанчука*, який зазначив, що питання інтелектуальної власності її роль і розуміння для економіки є одним з найбільш визначальних. Розроблено проект Національної стратегії розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні на період 2020-2025 рік, який визначає візію та перспективи національної системи інтелектуальної власності, стратегічні цілі, шляхи їх досягнення та дії щодо їх реалізації.

Він окреслив проблеми в Україні в сфері інтелектуальної власності, що включає: недостатнє освоєння результатів інтелектуальної творчості та інноваційної діяльності; низький рівень використання малими і середніми підприємствами потенціалу інтелектуальної власності; недостатньо ефективний рівень правового управління інтелектуальною власністю; низький рівень взаємодії державних, професійних та громадських інституцій у сфері правової охорони та захисту інтелектуальної власності; високий рівень піратства та інтелектуальної контрафакції; недостатня участь правовласників об'єктів інтелектуальної власності у діях із захисту прав інтелектуальної власності; незавершений процес створення Спеціального суду з питань інтелектуальної власності; патентний тролінг; неналежний рівень прозорості у діяльності колективного управління; необхідність формування послідовної політики у сфері інтелектуальної власності у системі науки і освіти.

На парламентських слуханнях виступили: народні депутати України, представники Мінекономрозвитку України, МОН України, Мінкультури України, Верховного Суду, Всесвітньої організації інтелектуальної власності, Національної академії наук України, наукових установ, громадських організацій, представники творчих індустрій, фахівці у сфері інтелектуальної власності.

Заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку Роксолана Підласа зазначила: в основі будь-якого економічного зростання лежить підвищення продуктивності праці. Цього можливо досягнути лише через модернізацію та освоєння інноваційних технологій. Насправді нам потрібні високі технології і в сільському господарстві, і в промисловості. І бажано ці високі технології не імпортувати, а виробляти всередині країни. Визначальною для цього є система інтелектуальної власності та побудова мостів між наукою та бізнесом для ефективного трансферу технологій.

У виступі *віце-президента НАН України академіка НАН України Анатолія Загороднього* зазначалося про важливість інтелектуальної власності для сучасної інноваційної економіки. Відмічалось, що в НАН України підтримка винахідництва є одним з пріоритетів її діяльності. Винаходи, що створюються, використовуються в багатьох галузях: медицині, енергетиці, оборонній сфері, машинобудуванні. Вказана діяльність здійснюється підрозділами з питань трансферу технологій, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності наукових установ та забезпечена низкою актів Академії наук щодо стимулювання винахідництва, укладання договорів з винахідниками, виплати їм належної винагороди.

Водночас створення та використання об'єктів права інтелектуальної власності в науково-технічній сфері в Україні здійснюється в дуже складних умовах. Відсутні податкові, кредитні механізми підтримки комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності та інноваційної діяльності, не здійснюється фінансування спільних досліджень та проекту транспортних технологій, наукових установ в закладах вищої освіти та підприємств, відсутня ефективна інфраструктура, комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності. Все це суттєво відрізняє Україну від держав-членів європейської спільноти.

Істотною проблемою є відсутність в Україні підготовки та перепідготовки фахівців з питань інтелектуальної власності, інноваційної діяльності для бюджетних установ. Протягом років не знімаються бар'єри стосовно утворення стартапів установами науки та закладами вищої освіти і неможливості отримання дивідендів від діяльності стартапів бюджетними установами. Слід сказати, що вкрай руйнівним для науково-технічного розвитку є збільшення попереднім урядом ставок, зборів, за патентування для бюджетних неприбуткових установ, а саме в 4 рази для винаходів та в 12 разів для корисних моделей. Водночас для всіх інших суб'єктів, включаючи іноземні організації, збільшення становило 2 рази – для винаходів та 3 рази – для корисних моделей.

На негативний вплив збільшення зборів на науково-технічну діяльність, відсутність обґрунтувань, відсутність розрахунку додаткових витрат бюджету вказувалося керівникам Міністерства економіки у висновках Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, в листах Національної академії наук та інших організацій.

У виступі зазначалося, що стосовно науково-технічної сфери найважливішим при реалізації стратегії є: перше, реалізувати більше ніж десятирічний задум, що втілений практично в усіх країнах світу, а саме утворити в Україні сталу систему фінансування інноваційних проєктів, проєктів з трансферу технологій. Друге. Вслід за досвідом Казахстану, Франції, Ізраїлю створити в Україні венчурних фондів з метою комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності. Третє. Запровадити через державне замовлення підготовку та перепідготовку фахівців з інтелектуальної власності для бюджетних наукових установ та закладів вищої освіти. Четверте, внести зміни до постанови Кабінету Міністрів щодо встановлення ставок зборів для бюджетних не прибуткових установ зі збільшенням до 2 разів – для винаходів та 3 разів – для корисних моделей по відношенню до ставок зборів, які діяли до змін, внесених попереднім урядом. Вказане відповідає збільшенню фінансування досліджень та розробок бюджетної сфери в Україні з 2007 року в 2.3 раза.

Учасникам слухань було роздано проєкт Національної стратегії розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні, що розроблялася у 2019 р. групою експертів – науковців, адвокатів, патентних повірених за методологією Всесвітньої організації інтелектуальної власності та ініціативою Мінекономрозвитку України та Національного офісу інтелектуальної власності. До групи експертів, зокрема, входили фахівці Центру досліджень інтелектуальної власності та трансферу технологій НАН України, Інституту економіки та прогнозування НАН України, Інституту досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України, Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г.Є.Пухова НАН України.

Слід вказати, що деякі з виступаючих (представники Укроборонпрому, ЦНДІ озброєння та військової техніки ЗСУ тощо) також підіймали проблему значного розміру зборів за подання заявок та підтримання у чинності охоронних документів на винаходи, корисні моделі.

Наостанок *Заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку Роксолана Підласа* зазначила, що за результатами парламентських слухань будуть сформульовані рекомендації та Верховній Раді України представлено Національну стратегію розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні на 2020-2025 роки. Ця стратегія визначає візію національної системи інтелектуальної власності, стратегічні цілі та шляхи їх досягнення. Вона має бути ухвалена в найкоротші строки. Завдання уряду ж буде забезпечити її ефективну реалізацію.